

PIONÝRSKÝCH DŘEVIN SI CENÍME

Naštěstí pro člověka má příroda pro každou situaci účinnou odpověď. Pionýrské dřeviny vybavené každoroční masivní plodností ochraňují půdu zastíněním a postupným doplňováním mykorrhizních hub. Jejich navazující funkce spočívá ve společném růstu s dřevinami stinnými a polostinnými, např. jedlí, bukem, javorem, dubem, jimž poskytují ochranu před přímým slunečním svitem i pozdním mrazem. Vytvářejí světlostní a kořenové konkurenční prostředí, jehož důsledkem je žádoucí autoredukce a výškové rozrůznění nově podrůstajících porostů.

EKOLOGICKÉ I EKONOMICKÉ

Celostní pojetí hospodářského nakládání s lesem uvolňuje vlastníkům ruče od astronomických finančních vstupů a používání chemických a destruktivních technologií. Nabízí jemné, avšak trvalé využívání všech užitků a nadbytků. Na rozdíl od drahé umělé holosečné obnovy lesů využívá tvůrčí síly přírody a schopnosti adaptace. Neriskuje neustálé opisování omylů, ctí přírodní zákonitosti důvěrně známé výhradně samotné přírodě. Neupřednostňuje výnos nad žádnou z funkcí lesa. Utváří plnohodnotný, zdravý a vyvážený prostor života lidí a přírody.

Základní údaje o majetku Lesního družstva svazu obcí s.r.o.

Nadmořská výška je průměrně 520 m n. m.

Výměra území: 698 ha

Vlastníci: město Velká Bíteš, obce Křoví, Vlkov, Březské, Níhov, Osová Bítýška, Záblatí

Lesnická typologie: Původním lesním společenstvem je bukový a dubohedlový les s břizou a osikou. Nejčastějším souborem lesních typů je 4K (kyselá buková doubrava), 4P (přechodová bučina) a 4S (svěží bučina). Majetek LDSO je zařazen pod názvem „Velká Bíteš“ do sítě lesů s integrativním hospodařením (zohledňující všechny funkce lesa, ochranu biodiverzity, klimatickou změnu apod.) v rámci evropského projektu TRANSFORMIT.

- „Velká Bíteš“ – Satellite Demonstration Area of TRANSFORMIT project
- **Forest type:** Mixed forest stands (dominated by *Quercus petraea*, *Pinus sylvestris*, *Betula pendula*, *Acer spp.*, *Picea abies*, and *Fagus sylvatica*) – transformation of disturbed *Picea abies* monoculture plantations.
- **Site type:** acidic and fertile on gley soils

Management model – ecological forestry, freestyle silviculture considering forest naturalness

For more than 20 years (until 2018), the forest underwent a transformation (in sense of close-to-nature forestry). Even-aged monocultures were gradually transformed to mixed and uneven-aged forests, e.g., through the succession of birch.

Extreme drought and subsequent bark beetle outbreaks destroyed nearly all spruce monocultures. Most of the wood was harvested but almost 27 % (approx. 35.000 m³) of the standing snags remained either continuously scattered or clustered. Deciduous tree groups protected by 'buffers of deadwood' have also been preserved, which, as a legacy of disturbance, transition from one forest phase to another. Preserving the standing snags has protected the soil, supported biodiversity and natural regeneration. Groups of standing snags are intentionally left to act as a 'buffer' to protect surviving trees and stands. The forests are changing in a largely natural and very dynamic way, with minimal management inputs.

Kontakt:

Jiří Nohel, Lesní družstvo svazu obcí s.r.o., Březské 46, Velká Bíteš 595 01, E-mail: nohel.jiri@seznam.cz, tel.: 777 112 515, www.ldso.cz

Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií v rámci Národního plánu obnovy.

Ministerstvo životního prostředí

Vydal Český svaz ochránců přírody Vlašim v roce 2025. Text: Jiří Nohel. Foto: Karel Svoboda, Petr Ključukov, Kateřina Červenková, Adam Tichý. Sazba: Kateřina Pašková-Janatová

Ekologické hospodaření na majetku

LESNÍHO DRUŽSTVA SVAZU OBCÍ, s.r.o.

Celostní pojetí lesního hospodaření

Lesní Družstvo svazu obcí, s.r.o.

Lesní družstvo svazu obcí s.r.o. (LDSO) hospodaří na 698 ha lesní půdy v předhoří Českomoravské vrchoviny v okolí Velké Bíteše. Bývalý majetek rodu Haugwitzů z Náměště nad Oslavou přešel v roce 1930, při tzv. pozemkové reformě, do vlastnictví 7 obcí. V roce 2005 započala přeměna nepůvodních smrkových monokultur, kterou celoplošný rozpad v roce 2018 přeměňoval k celostnímu pojetí pěstování lesů za pomoci přípravných dřevin a ponechávání části dřeva k zetlení.

LDSO se mimo svou hlavní náplň (hospodaření s lesem a odborná správa okolních obecních lesů) zabývá výsadbou vysokokmenných jabloní, stromořadí, budováním mokřadních tůň a péčí o sakrální památky.

Hlavní atributy hospodaření LDSO:

- revitalizace lesa po staletích smrkových monokultur, důvěra v přirozenost lesa,
- samovolnost (divokost) lesa jako nástroj hospodáře, sukcese,
- management tlejícího dřeva,
- zdravá půda,
- biodiverzita jako předpoklad trvalé udržitelnosti.

Dokážeme ještě věřit práci přírody?

Více jak dvě uplynulá století zůstávala většina lesů střední Evropy v zajetí společenské představy o výnosně uspořádaném dřevníku, jehož plánovitě hospodářství opírající se o nadprodukcí rychle rostoucího smrkového dřeva nejen drasticky pozměnilo podobu a zdravotní stav lesů, ale zcela převrátilo pohled člověka na celistvost přírody. Nepřirozená podoba monokulturálních lesů v konečném důsledku vzbudila v lidech nedůvěru v životaschopnost samostatně vyvíjejících a proměňujících se společenstev. Bez intervence člověka hospodáře se vše jevilo nedokonalé, nejisté a nemožné.

Je ponechání souší v lese hospodárné?

Mnohými nepochopené ponechání 27 % na ploše rozmístěného uschlého, kalamitního dřeva je zanedbatelnou ztrátou oproti benefitům, které si budoucí generace vyberou v uzdravené půdě schopné zadržovat více vody a v posílené biodiverzitě, která je bez tlejícího dřeva neuskutečnitelná. Přirozeně obnovené a rozrůzněné porosty žijící a hynoucí ve střídajících se lesních cyklech, mají naději plnit hospodářské, ekologické a sociální požadavky i přes nepříznivou prognózu klimatických výkyvů. Samozřejmostí je zajištění bezpečnosti páteřních cest.

Rozpad je začátkem proměny

Plošný rozpad nepůvodních smrkových monokultur ukázal člověku nezadržitelnost přírody a nabídl možnost změny.

Každá proměna přírodních společenstev se vždy odehrává některou z forem porušenosti či rozpadu. Je to pochopitelný a naprogramovaný proces, jehož důsledkem je prostor pro novou a adaptovanou formu života. Naplňování představ o vždy zeleném, uspořádaném a uklizeném lese vedlo společně s nadužíváním přírodních zdrojů k poklesu biodiverzity.

Souše a tlející dřevo mají zásadní vliv na ozdravení půdy a rozvoj biodiverzity. Jsou „řídícím“ činitelem života lesa. Zadržování vody, doplňování stavebních prvků, ukládání uhlíku, jsou jen nepatrným výčtem nezastupitelných funkcí koloběhu v němž se rozvíjí život až poloviny organismů lesního prostředí.

